

Els catalans que van defensar el Quebec

Autor: Marc Pons

Data de publicació: 02-05-2022

El regiment Royal-Roussillon, format per soldats catalans, va tenir un paper extraordinari en la Guerra del Quebec. Article d'En Marc Pons a El Nacional.cat.

París, 26 de maig 1657. La Guerra de Separació de Catalunya (1640-1652/59) encara era un conflicte obert. Les tropes del rei hispànic Felip IV ja havien ocupat el Principat, però els darrers regiments de l'exèrcit català que combatien al Rosselló amb el suport de les armes franceses encara resistien. En aquell context, el cardenal Mazzarino, ministre plenipotenciari de la monarquia francesa de Lluís XIV, planejava la reorganització de les forces aliades franco-catalanes i ordenava la creació del regiment Royal-Catalan, més tard Royal-Roussillon, que estaria format, exclusivament, per soldats i oficials catalans, però que restaria a les ordres directes de la corona francesa. La guerra conclouria (1659), però el Royal-Catalan transcendiria i adquiriria una gran importància un segle després, durant el conflicte franco-britànic a Nord-amèrica (1754-1763).

Perpinyà (segle XVIII) / Font. Bibliothèque Nationale de France

Qui van ser els primers soldats i oficials del Royal-Catalan?

El ministre plenipotenciari Mazzarino va nomenar el mariscal de camp Josep de Caramany primer coronel del regiment Royal-Catalan. Caramany era membre d'una família de la petita noblesa del Vallès i, per tant, del braç militar del país. Durant aquell conflicte, la gran majoria d'aquell corpus social s'havia posicionat a favor del partit profrancès; i el motiu pel qual Caramany era al Rosselló en el moment de la creació del Royal-Catalan s'explica per la mateixa evolució del conflicte. Caramany, seguint les instruccions de Mazzarino, nodriria aquell nou regiment amb soldats veterans catalans que, també fruit de l'evolució del conflicte, defensaven les darreres posicions catalanes al Rosselló. Quan el conflicte

va concloure (1659), van quedar definitivament militaritzats i aquarterats al Llenguadoc, al servei dels interessos de la corona

Fragment d'un mapa d'Amèrica (1726) / Font: Bibliothèque Nationale de France

Del Llenguadoc al Quebec

Quasi un segle més tard esclatava la Guerra de Conquesta del Quebec (1754-1763), també anomenada Guerra franco-índia, que va enfrontar les monarquies francesa i britànica pel domini de la regió dels Grans Llacs d'Amèrica del Nord; però que, en realitat, ocultava un conflicte per dirimir el lideratge continental i mundial. En el decurs dels segles XVI i XVII, aquells territoris americans, inicialment salvatges i inhòspits, havien guanyat un extraordinari valor estratègic i una gran importància econòmica per a les seves metròpolis; i això explicaria per què, per primer cop en la història, un conflicte europeu desplaçava part del teatre d'operacions al continent americà. El Royal-Catalan, rebatejat Royal-Roussillon, va ser embarcat a Baiona (País Basc francès) en direcció al Quebec, la "joia de la corona" colonial francesa.

Per què catalans?

Després de la signatura dels Tractats dels Pirineus (1659 i 1660). Lluís XIV i Mazzarino van concebre el Rosselló com la plataforma des d'on es projectaria la recuperació del Principat. I van donar al Rosselló l'estatus especial de "província estrangera", amb una frontera a les Corberes (i una duana a Salses) i una altra als Pirineus (i una altra duana al Pertús). Aquest estatus, lluny d'afavorir el territori, el va empobrir a marxes forçades; fins al punt que Perpinyà, que des del segle XIV havia estat el segon pol demogràfic i econòmic de Catalunya, va quedar reduïda a la mida i a la categoria d'una petita i adormida capital provincial. El Rosselló es van convertir en una fàbrica de misèria i el Royal-Catalan, rebatejat Royal-Roussillon, va ser una destinació recurrent per als joves nord-catalans de les classes socials més castigades.

Plànol de la ciutat del Quebec (1660) / Font: Bibliothèque Nationale de France

Els catalans al Quebec

Durant el segle que va transcórrer entre les guerres de separació de Catalunya i de conquesta del Quebec van canviar algunes coses al regiment. Els quatre primers coronels, d'origen català, havien deixat pas a comandants francesos. Però la tropa continuava sent, exclusivament, catalana. En aquest punt és important destacar que, a mitjans del segle XVIII, el francès era un idioma desconegut al sud del riu Loira. Per la qual cosa resulta plausible pensar que la llengua habitual de la tropa del Royal-Roussillon era la catalana. En canvi, és quasi segur que els comandants que van dirigir el desplegament del regiment a Terranova i al Quebec no coneixien la llengua de la seva tropa. Hautoy (1748-1761) i Hausonville (1761) eren alsacians. Châtillon (1761-1762) i Lévis (1762-1763) eren borgonyons. I Villeneuve (1763-1774) era provençal.

Els catalans a la guerra del Quebec

La primera intervenció del Royal-Roussillon en aquella guerra va ser a l'extrem nord de la colònia britànica de Nova York. Segons les fonts coetànies franceses, a principis d'agost de 1757, els catalans del Royal-Roussillon van obrir una trinxera davant Fort William Henry, a l'extrem sud del llac George. Aquella maniobra formava part d'un pla que tenia l'objectiu de conquerir la colònia britànica de Vermont. Però, segons les mateixes fonts, passats cinc dies es van veure obligats a abandonar la posició, a causa de l'arribada de reforços britànics. No obstant això, aquell decebedor bateig de foc no influiria en els esdeveniments posteriors. Tan sols uns mesos més tard (juliol, 1758), el Royal-Roussillon integraria l'exèrcit francès que va desballestar els britànics en la mare de totes les batalles d'aquella guerra: Fort Carillon.

El capità Antoni de Pradines amb l'uniforme del regiment / Font: Bibliothèque et Archives du Canada

Montcalm i els catalans

La batalla de Fort Carillon ha estat convertida en un clàssic dels manuals d'estratègia militar. Aquella batalla es va lliurar sobre un nus de comunicacions, de vital importància per al control de l'eix Quebec-Nova York, és a dir Nova

França-Nova Anglaterra. El general britànic Abercromby va confiar la victòria a la superioritat numèrica de les seves forces. No va comptar que a l'altra banda hi havia l'experimentat general occità Montcalm i els bel·licosos catalans del Royal-Roussillon. La relació de forces (cinc a un, a favor dels britànics) no va resultar decisiva. Els catalans de Montcalm, situats a primera línia de la defensa de Fort Carrillon, van entaforar l'avantguarda enemiga en un congost i van impedir el desplegament britànic. Abercromby va ordenar la retirada i es va dissipar ?momentàniament? l'amenaça britànica que planava sobre Quebec.

Atac britànic a la ciutat de Quebec (1759) / Font: Bibliothèque du Ministère de la Defense Nationale, Canadà

De les Planes d'Abraham a Mont-real

Fort Carillon hauria pogut canviar el curs d'aquella guerra i inclinar la victòria cap al costat francès. Però Montcalm no va rebre mai els reforços que demanava. Els britànics es van refer de la desfeta de Fort Carillon i, un any després, ja eren a les portes de la ciutat de Quebec (juny, 1759). Per als francesos, les expectatives no eren bones i, tot i això, el rendiment del Royal-Roussillon i de les Milícies Civils de Quebec va ser extraordinari. Entre 1760 i 1763, Mont-real i Quebec van caure en mans dels britànics i França perdia l'imperi colonial de Nord-amèrica. Però la resistència quebequesa no va ser debades. Entre 1770 i 1774, el Parlament de Londres va instaurar lleis pròpies per a Quebec, que serien l'embrió de l'actual estatus del territori. Unes lleis que venien d'una guerra on els catalans del Royal-Roussillon havien tingut un paper més que rellevant.

Marc Pons

Enllaç:

https://www.elnacional.cat/ca/cultura/marc-pons-catalans-defensar-quebec_750021_102.html